

Ενότητα 3.6.1

Διδάσκοντας με τη βοήθεια επεξεργαστή κειμένου

1. Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο περιγράφονται «καλές πρακτικές» που μπορούν να εφαρμοστούν στη χρήση επεξεργαστή κειμένου για τη διδασκαλία διαφόρων γνωστικών αντικειμένων. Θα παρουσιαστούν συγκεκριμένες τεχνικές και παραδείγματα, με κύριο σκοπό να υλοποιηθούν στο εργαστήριο δραστηριότητες που θα τις αξιοποιούν διδακτικά.

Διδακτικοί
Στόχοι

- Η εκμάθηση τεχνικών και μεθόδων για τη χρήση του επεξεργαστή κειμένου στη διδασκαλία.

2. Θεωρητικά στοιχεία και αντίλογος

Ο επεξεργαστής κειμένου αποτελεί ένα πολύ ισχυρό μέσο («εργαλείο») διδασκαλίας, καθώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί στη διδασκαλία με πολλούς και ποικίλους τρόπους.

Έτσι, η χρήση του επεξεργαστή κειμένου μπορεί να αποτελέσει τον *πυρήνα* για μια διδασκαλία ή να αποτελέσει το πεδίο για δραστηριότητες προγύμνασης και εξάσκησης (*drill and practice*). Θα πρέπει να αναφερθεί ότι το Word είναι ένα λογισμικό το οποίο χρησιμοποιείται ευρέως στην εκπαίδευση. Θα πρέπει να τονιστεί ότι αποτελεί ένα εμπορικό προϊόν. Υπάρχουν ωστόσο λογισμικά με τις ίδιες περίπου δυνατότητες, που ανήκουν στην κατηγορία του Ελεύθερου και Ανοιχτού Λογισμικού, όπως το πρόγραμμα Write του ολοκληρωμένου πακέτου OpenOffice.

Έχουν διατυπωθεί αρκετές επιφυλάξεις για τη χρήση των επεξεργαστών κειμένου: σε πολλές περιπτώσεις χρησιμοποιείται για διεκπεραίωση εργασιών γραμματειακού χαρακτήρα (όπως οργάνωση και δημιουργία τεστ και ανάθεση εργασιών για το σπίτι). Γίνεται κατ' αυτόν τον τρόπο χρήση ενός πολύ μικρού μέρους των δυνατοτήτων του επεξεργαστή κειμένου, γεγονός που σημαίνει ότι δε χρησιμοποιείται το πλήρες «διδακτικό του δυναμικό».

3. Πρακτικές συμβουλές για τη χρήση του επεξεργαστή κειμένου

Όταν χρησιμοποιούνται κείμενα που απευθύνονται στους μαθητές (όπως τα φύλλα εργασίας), θα πρέπει να ληφθούν υπόψη ορισμένοι παράγοντες:

- Προσοχή στο κείμενο: μέγεθος, γραμματοσειρά και γενικά μορφοποίηση. Το κείμενο καθαυτό πρέπει επίσης να είναι ανάλογο της τάξης στην οποία απευθύνεται και των αναγνωστικών ικανοτήτων των μαθητών, δηλ. τόσο αραιό ώστε να μην είναι δυσανάγνωστο (αν προορίζεται για μικρές ηλικίες), με προσεκτικά επιλεγμένο λεξιλόγιο.
- Έλεγχος των υπερδεσμών (εάν υπάρχουν) ώστε να είναι ενεργοί-επικαιροποιημένοι (δηλαδή να «κατευθύνουν» στα αρχεία ή τις ιστοσελίδες που πρέπει).
- Οι ήχοι, οι εικόνες, η διακόσμηση και τα παντός είδους εφέ είναι εργαλεία και ως τέτοια πρέπει να χρησιμοποιούνται (δηλαδή με φειδώ και μόνο εκεί που εξυπηρετούν κάποιο σκοπό)

4. Τεχνικές και παραδείγματα

Τεχνικές

- Παρακολούθηση αλλαγών (μια τεχνική που διευκολύνει τη συνεργατική συγγραφή κειμένων)
- Χρήση ορθογραφικού – γραμματικού ελέγχου και Θησαυρός (διευκολύνει τη δημιουργία κειμένων χωρίς πολλά ορθογραφικά-γλωσσικά λάθη)
- Εισαγωγή σχολίων (διευκολύνει τη συνεργατική συγγραφή)
- Χρήση εξωτερικών και εσωτερικών υπερδεσμών (για χρήση εξωτερικών πηγών πληροφόρησης)
- Αξιοποίηση πινάκων (για πινακοποίηση πληροφοριών)
- Συνδυασμός εικόνας και κειμένου

Παράδειγμα

http://www.schoolhistory.co.uk/lessons/cromwell/cromwell_lesson.html

Στη σελίδα αυτή θα βρείτε μια διδακτική πρόταση για το μάθημα της Ιστορίας για τη ζωή και το χαρακτήρα του Cromwell με τη χρήση του επεξεργαστή κειμένου (*Τελευταία επίσκεψη 20/3/2008*)

5. Προτεινόμενες Δραστηριότητες

Δραστηριότητα
1η
Παρακολούθηση
αλλαγών

Ανατίθεται στους μαθητές να υποβάλουν στη διεύθυνση του σχολείου ένα κείμενο που θα περιλαμβάνει μια πρόταση για μια σχολική εκδήλωση που πρόκειται να αναλάβουν.

Το κείμενο περνά σταδιακά από τον ένα μαθητή στον άλλο (ή ανά ομάδες από τη μια στην άλλη) προκειμένου να προταθούν βελτιώσεις ή τροποποιήσεις στο υπάρχον κείμενο οι οποίες θα είναι ορατές μέσα από την παρακολούθηση αλλαγών (**Track changes**). Κάθε μαθητής (ή ομάδα) είναι σε θέση να βλέπει το σχολιασμό του προηγούμενου, να ανταποκρίνεται σε αυτόν ή να προσθέτει δικό του σχολιασμό

Δραστηριότητα
2η
Εισαγωγή
σχολίων και
ιστορικές
αναφορές

Με διαθέσιμο ένα κείμενο σε ψηφιακή μορφή (μια σύντομη ιστορία ή απόσπασμα από ένα βιβλίο).

Κάνετε **Highlight** στο δύσκολο λεξιλόγιο και χρήση του **Insert Comments** ή τη δυνατότητα **Screen Tips** (ανάλογα με τη version που χρησιμοποιείτε) κατά την εισαγωγή υπερδεσμών για να δώσετε τον ορισμό τους. Μετά οι μαθητές διαβάζοντας και βλέποντας τις εντοπισμένες λέξεις, χωρίς κλικ, μπορούν σε αναδυόμενα παράθυρα να βλέπουν το υποστηρικτικό υλικό που έχετε παραθέσει.

Οι μαθητές μπορούν επίσης να εισαγάγουν σχόλια ορίζοντας τις λέξεις που αυτοί θεωρούν δύσκολες, χρησιμοποιώντας ένα online λεξικό - επιλογή που εξοικειώνει τους μαθητές με τη χρήση τέτοιων λεξικών και παρέχει υποστήριξη για μελλοντική συγγραφή εργασιών.

Η ιδέα μπορεί να επεκταθεί στο να δοθούν επίσης (αν το κείμενο προσφέρεται) ιστορικές αναφορές. Για παράδειγμα, σε ένα κείμενο του Μακρυγιάννη να δοθούν πρόσθετες αναφορές (πέρα από τις άγνωστες λέξεις), σε πληροφορίες για πρόσωπα που παρουσιάζονται στο κείμενο ή να παραπέμπει το σχόλιο σε συγκεκριμένη σελίδα στο Διαδίκτυο κλπ. χωρίς να διακόπτεται η ροή του κειμένου.

Επίσης η τακτική αυτή μπορεί να υιοθετηθεί σε περιπτώσεις στις οποίες οι μαθητές κρίνουν την εργασία συμμαθητών τους.

Είναι η ονομασία ενός από τους δυο μεγάλους συνασπισμούς του Β' Παγκοσμίου Πολέμου που περιλάμβανε τη Γερμανία, την Ιταλία και την Ιαπωνία.
CTRL + κλικ για χρήση σύνδεσης

Από το 1942 άρχισε η αντίστροφη μέτρηση για τις δυνάμεις του **Άξονα**. Οι Σοβιετικοί, με τη νίκη στο **Στάλινγκραντ**, καθήλωσαν τα γερμανικά στρατεύματα, και προέβησαν σε δυναμική αντεπίθεση, ενώ οι Γερμανοί συντρίφθηκαν και στην Αφρική από τους Συμμάχους. Η συμμαχική απόβαση στην Ιταλία (Ιούλιος 1943) προκάλεσε την πτώση του **Μουσολίνι** ενώ η απόβαση στη **Νορμανδία** (Ιούνιος 1944) οδήγησε στην απελευθέρωση της Γαλλίας. Τελικά, στις 8 Μαΐου 1945 η Γερμανία, ισοπεδωμένη και κατακτημένη από τους Συμμάχους, παραδόθηκε. Τον Αύγουστο του 1945 αναγκάστηκε σε παράδοση και η Ιαπωνία, μετά τη ρίψη των ατομικών βομβών από τους Αμερικάνους στις πόλεις της **Χιροσίμα** και **Ναγκασάκι**. Ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος τελείωσε, σφραγίζοντας οριστικά μια εποχή και εισάγοντας ολόκληρο τον κόσμο σε μια νέα, βαθιά σηματοδεδεμένη από την εμπειρία του

Δραστηριότητα
3η
Χρήση
υπερδεσμών

Σε πολλές περιπτώσεις, όταν δίνεται υλικό για κάποιο θέμα στους μαθητές, αυτό συνοδεύεται από οδηγίες για πρόσβαση σε πληροφορίες που δεν θα μπορούσαν να συμπεριλαμβάνονται στο φυλλάδιο. Οι οδηγίες αυτές μπορεί να είναι υπό τη μορφή προτεινόμενης βιβλιογραφίας ή κάποιες διευθύνσεις στο δίκτυο κλπ.

Η χρήση των **υπερδεσμών** μπορεί να φέρει τους μαθητές σε άμεση επαφή με μια σειρά από πηγές των οποίων η πρόσβαση αλλιώς θα ήταν από δύσκολη μέχρι απαγορευτική.

Σε ένα μάθημα ιστορίας μπορεί να δοθεί ένα κείμενο σχετικό με το πρόσωπο ή το γεγονός που είναι υπό μελέτη (όπως το μάθημα της ημέρας) για να βοηθηθούν οι μαθητές.

Μπορεί να εισαχθούν υπερδεσμοί σε εικόνες σχετικές με το θέμα (προσωπογραφίες του ήρωα, πίνακες ζωγραφικής που αναφέρονται στο γεγονός) ή ακόμη και σε ηχητικά ντοκουμέντα αν το θέμα έχει να κάνει με τη νεότερη ιστορία (ανακοινωθέντα, διαγγέλματα, κλπ)

Αν στο κείμενο γίνονται αναφορές για ένα μέρος το οποίο πολλοί μαθητές δεν έχουν επισκεφτεί, είναι εύκολο να υπερσυνδεθεί το όνομα αυτό άμεσα με μια σχετική διεύθυνση στο δίκτυο. Το ίδιο μπορεί να γίνει με έναν συγγραφέα και με άμεση σύνδεση σε μια βιογραφία του κλπ.

Ο υπερδεσμός μπορεί να αναφέρεται επίσης σε αυθεντικές πηγές (αυθεντικά χειρόγραφα ή ψηφιοποιημένο υλικό βιβλίων)

Δραστηριότητα
4η
Χρήση του Word
Art

Ζητείται να χρησιμοποιηθούν τα εργαλεία Σχεδίασης και WordArt προκειμένου να δημιουργηθεί μια σελίδα οριζόντιου προσανατολισμού, χωρισμένη σε 4 στήλες, ένα διαφημιστικό φυλλάδιο για έναν οποιοδήποτε ταξιδιωτικό προορισμό.

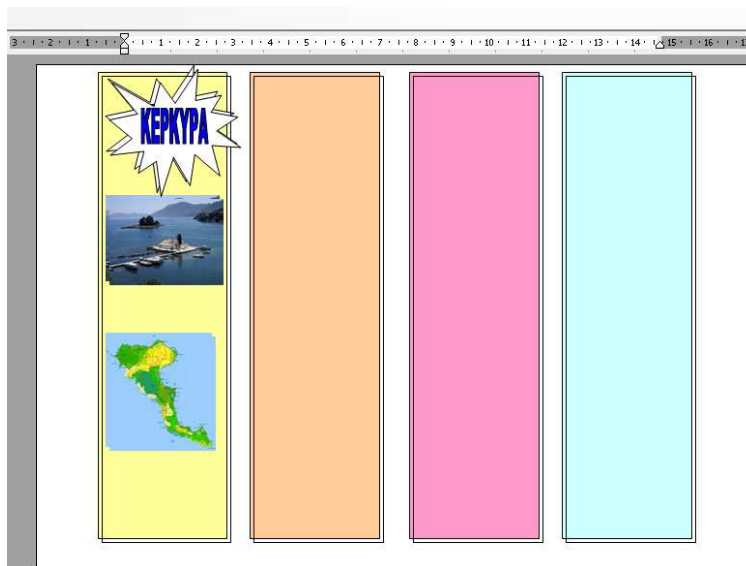
Το φυλλάδιο θα πρέπει σε κάθε στήλη να περιέχει συγκεκριμένες πληροφορίες:

Μια περιγραφή του ταξιδιωτικού προορισμού (1^η στήλη)

Προτάσεις για δραστηριότητες αναψυχής – ψυχαγωγίας που προσφέρονται στην περιοχή (2^η στήλη).

Τι εφόδια πρέπει να έχει μαζί του ο ταξιδιώτης (3^η στήλη).

Συστάσεις μετακίνησης: (Πληροφορίες για το πως μπορεί να φτάσει στον προορισμό και αφού φτάσει εκεί στη συνέχεια πληροφορίες για τις μετακινήσεις του στη γύρω περιοχή) (4^η στήλη).

6. Ερωτήσεις

1) Θα μπορούσατε να σκεφθείτε συνδυασμένες χρήσεις του επεξεργαστή κειμένου με άλλα λογισμικά (για παράδειγμα λογιστικά φύλλα ή ένα πρόγραμμα σχεδίασης), έτσι ώστε να δημιουργήσετε ένα πιο ολοκληρωμένο κείμενο;

2) Βρίσκετε χρήσιμο να εξασκήσετε τους μαθητές σας ώστε να δημιουργούν κείμενα με βάση συγκεκριμένα πρότυπα (είτε περιεχομένου, είτε μορφής);

7. Ασκήσεις

1. Κατασκευή ημερολογίου

Κατασκευή ενός πίνακα που τα κελιά του θα χρησιμεύσουν ως χώρος για κάθε μέρα του μήνα. Σε κάθε κελί θα μπει η αντίστοιχη ημερομηνία και αντίστοιχα μια εικόνα ή ένα μικρό κείμενο για ένα γεγονός που συνδέεται με τη συγκεκριμένη μέρα (εορταζόμενος άγιος, μια εθνική γιορτή, ένα παλαιότερο γεγονός που έγινε την ίδια μέρα, μια διοργάνωση, το γενέθλιο μιας μεγάλης προσωπικότητας). Το κείμενο ή η εικόνα θα είναι σύνδεσμος προς μια άλλη σελίδα, εικόνα, χάρτη, αρχείο ήχου ή video κλπ. Παραλλαγή της πιο πάνω ιδέας θα μπορούσε να είναι ένα αντίστοιχο ημερολόγιο που να περιλαμβάνει τις γενέθλιες ημέρες όλων των μαθητών του τμήματος ή τις ημέρες της ονομαστικής εορτής τόσο των μαθητών όσο και των καθηγητών τους.

MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT/SUN
		1 The prototype for the World Wide Web was created in 1990.	2 It's time to go back to school!	3 Christopher Columbus set sail in 1492.	4 French author Guy de Maupassant was born in 1850.
6 The first woman won the English Channel in 1926.	7 The first picture of Earth was taken by the U.S. satellite Explorer 1 in 1959.	8	9 Science writer Stephen Jay Gould was born in 1928.	10 The Smithsonian Institution was founded in 1846.	11 Alex Haley, author of Roots, was born in 1921.
13 The first English newspaper was published in 1662.	14 Franklin D. Roosevelt, author of the famous speech "Chewy at the Wheel," was born in 1882.	15 The U.S. Transcontinental Railroad was completed in 1869.	16	17 Oliver Cromwell was born in 1599.	18 Honoré de Balzac was born in 1799.

2. Δημιουργία εφημερίδας

Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την παρακίνηση των μαθητών προς τη δημοσιογραφία «εκδίδοντας» μια εφημερίδα γραμμένη από αυτούς.

Χρήσιμα εργαλεία θα μπορούσαν να είναι μια ψηφιακή φωτογραφική μηχανή, τα ρεπορτάζ που μπορούν να πάρουν οι ίδιοι οι μαθητές, το διαδίκτυο.

Μια ομιλία που θα γίνει στο χώρο του σχολείου, για παράδειγμα, είναι καλή αφορμή για να γράψουν για το τι είδαν (ποιος, τι, που, πότε, γιατί). Κάποιοι μπορούν να πάρουν μια σύντομη συνέντευξη από τον ομιλητή.

Ένα γεγονός της επικαιρότητας (πχ οι πρόσφατες πυρκαγιές) μπορεί επίσης να αποτελέσει αφορμή για την πρώτη σελίδα της εφημερίδας (πληροφορίες από το δίκτυο, σχετικές φωτογραφίες, έκκληση για συγκέντρωση σχολικών ειδών που θα σταλούν σε μαθητές των περιοχών κλπ).

Αξιοποίηση των δυνατοτήτων των πινάκων, πλαισίου κειμένου, υπερδεσμών (για περίπτωση online εφημερίδας).

3. Κατασκευή λεξικού όρων

Μετά το πέρας μιας ενότητας, έστω στη γεωμετρία, μπορεί να γίνει μια συγκεντρωτική παρουσίαση όλων των σχετικών όρων της ενότητας (για παράδειγμα έννοιες όπως ύψος, βάση, διάμεσος, διχοτόμος, ισόπλευρο τρίγωνο, ισοσκελές κλπ) με τη μορφή κειμένου ενός «λεξικού» όρων.

Τοποθετούνται οι νέοι όροι σε αλφαβητική σειρά. Για κάθε έναν υπάρχει παρακάτω στο κείμενο η ερμηνεία του. Με τη χρήση σελιδοδεικτών εισάγεται σε κάθε λέξη υπερδεσμός, ο οποίος με την ενεργοποίησή του μεταφέρει τον αναγνώστη σε εκείνη τη θέση του κειμένου όπου βρίσκεται η ερμηνεία του όρου.

Το λεξικό αυτό εμπλουτίζεται κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, κάθε φορά που έχει ολοκληρωθεί μια ενότητα, με την προσθήκη νέων όρων

8. Βιβλιογραφία - Δικτυογραφία

<http://www.fsdb.k12.fl.us/rmc/tutorials/office.html> Σελίδα με πλούσιο υλικό σχετικά με τη χρήση των λογισμικών του Microsoft Office.

<http://teach.fcps.net/talk/index2.asp?nav=content> Σχέδια μαθημάτων εκ των οποίων πολλά είναι βασισμένα στη χρήση του Word.

http://t4.jordan.k12.ut.us/t4/index.php?option=com_content&ask=view&id=85&Itemid=35 Κάποιες ιδέες για το πώς μπορεί κανείς να χρησιμοποιήσει το Word στην τάξη και σύνδεσμοι σε άλλες σχετικές σελίδες.

(Ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 20/3/2008)

Ενδεικτική
βιβλιογραφία

Bangert-Drowns, R. (1993). The Word processor as an instructional tool: a meta-analysis of Word processing in writing

instruction. *Review of Educational Research* Vol. 63, No. 1, pp. 69-93. Μελέτη που αναδεικνύει τη συμβολή του επεξεργαστή κειμένου στη βελτίωση της ποιότητας του γραπτού λόγου των μαθητών.

Lam, F. S., & Pennington, M. (1995). The computer vs. the pen: a comparative study of Word processing in a Hong Kong secondary classroom. *Computer Assisted Language Learning*, v.8(1), pp. 75-92. Μελέτη μαθητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για την συμβολή του επεξεργαστή κειμένου στην έκθεση ως προς το περιεχόμενο, την οργάνωση, το λεξιλόγιο, τη χρήση της γλώσσας.